

Subject: Zahtev za sprovođenje obaveza rodno odgovornog budžetiranja u opštinskom budžetu za 2026. godinu

Poštovani predsednici opština, direktori i službenici za rodnu ravnopravnost,

Kosovski [zakon br. 05/L-020 o rodnoj ravnopravnosti](#) zahteva rodno odgovorno budžetiranje u planiranju, odobravanju, primeni, praćenju i evaluaciji zakona, politika, programa i budžeta u svim sektorima. Nepoštovanje rodno odgovornog budžetiranja u skladu sa ovim zakonom smatra se kršenjem zakona koje može dovesti do sankcija od strane nadležnih sudova. Što je još važnije, primena rodno odgovornog budžetiranja može doprineti efikasnijim, produktivnijim, efektivnijim i inkluzivnijim rezultatima uprkos ograničenim budžetskim sredstvima. Ministarstvo finansija, rada i transfera takođe zahteva podnošenje aneksa rodno odgovornog budžetiranja zajedno sa zahtevima za raspodelu budžeta za 2026. godinu kroz svoj [budžetski cirkular](#).

Mreža žena Kosova (MŽK), koja okuplja 102 različite organizacije za prava žena, **poziva sve opštine da podnesu aneks rodno odgovornog budžetiranja zajedno sa svojim godišnjim budžetskim zahtevom** i da ga objave na internet stranici opštine, u skladu sa [Ciljem održivog razvoja 5 i pokayateljem 5.c.1](#). Ova praksa doprinosi transparentnosti i odgovornosti. Prema najboljoj praksi za rodno odgovorno budžetiranje navedenoj u programu¹ Kosovskog instituta za javnu upravu, aneks rodno odgovornog budžetiranja treba da sadrži:

- Analizu specifičnih potreba različitih žena i muškaraca u opštini u vezi sa svakom direkcijom/sektorom (npr. socijalne usluge, sport, obrazovanje, poljoprivreda itd.)
- Analizu uticaja prethodnih rashoda i opštinskih usluga na različite žene i muškarce, identifikujući nejednakosti i nezadovoljene potrebe prema polu i drugim faktorima kao što su etnička pripadnost i invaliditet.
- Na osnovu ovih analiza, identifikovati ciljeve u svakom sektoru za unapređenje rodne ravnopravnosti u sektoru kroz izdvajanja iz opštinskog budžeta za 2026. godinu, sa fokusom na rešavanje svih nejednakosti identifikovanih kroz rodnu analizu. Uspostaviti pokazatelje koji će pokazati da li su ovi ciljevi postignuti.
- Budžet za aktivnosti koje će omogućiti postizanje ovih ciljeva i uključivanje ovih izdvajanja u budžet za 2026. Godinu.

Da bi se podržala rodno odgovornija budžetska izdvajanja u skladu sa zakonskim obavezama, na osnovu našeg istraživanja, MŽK preporučuje svim opštinama da razmotre budžet za sledeće:

- **Direkcija za socijalnu zaštitu:** Stvoriti posebnu budžetsku liniju za rodno zasnovano nasilje kako bi se podržale žene i deca koja doživljavaju nasilje i kojima su potrebne hitne usluge (npr. odeća, medicinski materijal, higijenski proizvodi). Povećati budžet dodeljen Centru za socijalni rad (CSR) u kategoriji „Plate i dodaci“ za približno 12.000 evra, kako bi se zaposlila najmanje dva socijalna radnika u opštini u skladu sa zahtevima novog Državnog protokola za tretman slučajeva seksualnog nasilja. Ovi socijalni radnici treba da se fokusiraju na i specijalizuju za upravljanje slučajevima rodno zasnovanog nasilja. Budžetirati sredstva za instalaciju metalnih detektora na ulazu u CSR kako bi se obezbedila sigurnost radnika i korisnika.
- **Direkcija za obrazovanje:** Budžetirati sredstva za više centara za brigu o deci i rano obrazovanje, u cilju postizanja [ciljeva EU iz Barselone](#) i obaveza iz [Nacionalne razvojne strategije](#), smanjenja neplaćenog rada u nezi žena i otvaranja novih radnih mesta. ovećati budžet za angažovanje većeg broja psihologa u školama kako bi se pružila pomoć u slučajevima rodno zasnovanog nasilja, seksualnog uznemiravanja, maltretiranja i rodno zasnovanog sajber nasilja koje pogađa decu i mlade, u skladu sa [Nacionalnom strategijom zaštite od nasilja u porodici i nasilja nad ženama](#). Povećati broj personalnih asistenata u školama kako bi svako dete sa smetnjama u razvoju koje

¹ Radi pregleda, pogledajte [vodič](#) koji je deo edukativnog programa.

treba asistenta imalo adekvatnu podršku, u skladu sa [Strategijom obrazovanja 2022-2026](#). Uključiti [sanitarne uloške u školama](#) za devojčice kao deo budžetskih izdvajanja za higijenske proizvode. Potrebno je obezbediti da se sanitarni ulošci uključe kao osnovni proizvodi među školskim higijenskim potrepštinama. Sledeći [primer opštine Obilić](#), koja se obavezala da obezbedi besplatne sanitarne uloške za učenice, nastavnice i žene zaposlene u administraciji i zdravstvu, i druge opštine treba da osiguraju da se sanitarni ulošci priznaju kao osnovna higijenska sredstva u školama. Ova jednostavna, ali značajna mera podstiče rodnu ravnopravnost, podržava obrazovanje devojčica smanjenjem izostajanja sa nastave i potvrđuje pravo svake učenice na dostojanstvo i zdravlje. Budžetska izdvajanja za školsku higijenu moraju eksplicitno da obuhvate sanitarne proizvode kako bi se obezbedila dostupnost svim devojčicama.

- **Direkcija za zdravstvo:** Odvojiti budžet za pružanje zdravstvenih usluga svim građanima na osnovu [osnovne liste medicinskog materijala](#). Osigurati adekvatno finansiranje usluga [reproduktivnog zdravlja](#), uključujući obezbeđivanje sredstava za babice koje pružaju usluge ženama u ruralnim područjima. Osigurati [dovoljno osoblja za kućne zdravstvene usluge](#), tako da su ove usluge dostupne i tokom vikenda. Uspostaviti [savetovališta za žene u menopauzi](#) u okviru centara porodične medicine, povećavajući budžetska sredstva za primarnu zdravstvenu zaštitu.
- **Direkcija za poljoprivredu:** Za mikro-grantove, u skladu sa podsticajem iz [Zakona o rodnoj ravnopravnosti](#) za korišćenje afirmativnih mera u dodeljivanju subvencija, treba ukinuti minimalne kriterijume koji se odnose na vlasništvo nad imovinom i participaciju. [Ovo će omogućiti bolji pristup ugroženim ženama iz ruralnih područja koje ne ispunjavaju ove kriterijume, ali imaju jasne mogućnosti za razvoj malih preduzeća.](#)
- **Direkcija za javne usluge:** Budžetirati dovoljna sredstva za redovan prevoz do udaljenih sela, omogućavajući ženama i devojkaama pristup obrazovanju, zapošljavanju i učešću u procesima donošenja odluka.
- **Direkcija za urbanizam:** Obezbediti poseban budžet za izgradnju rampi, puteva i ivičnjaka prilagođenih osobama sa invaliditetom i roditeljima sa kolicima, kao sastavni deo svih planiranih infrastrukturnih ulaganja. Budžetom bi trebalo predvideti i sredstva za postavljanje dodatne rasvete radi povećanja bezbednosti u urbanim i ruralnim sredinama; izgradnju taktilnih staza za slepe i slabovide osobe; uređenje bezbednih biciklističkih staza u oba okruženja; kao i postavljanje stalaka za bicikle na ključnim lokacijama, kako bi se obezbedilo sigurno parkiranje. Takođe, potrebno je izdvojiti sredstva za renoviranje postojećih, odnosno obezbeđivanje besplatnih opštinskih prostora malim organizacijama civilnog društva, kako bi mogle da sprovedu inkluzivne aktivnosti za muškarce, žene, dečake i devojčice, posebno u sredinama u kojima ovakvi prostori trenutno ne postoje.
- **Direkcija za sport:** Osigurati jednaka budžetska izdvajanja za devojčice i dečake, žene i muškarce za bavljenje različitim sportovima na opštinskom nivou. Preduzeti afirmativne mere ka rodnoj ravnopravnosti u sportu u skladu sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti.

Sprovođenje ovih preporuka može doprineti rešavanju rodni nejednakosti i unapređenju blagostanja svih građana. Takođe može pomoći uključivanjem različitih perspektiva i efikasnijim odgovorom na potrebe različitih žena i muškaraca, što će dovesti do poboljšanja upravljanja, pružanja usluga, društvene kohezije i održivog razvoja. Opština će videti poboljšanja u oblastima kao što su transparentnost, pristup informacijama i integritet; socijalna zaštita; poljoprivreda; zdravstvena zaštita; prostorno planiranje, javni prevoz i pitanja životne sredine; i preduniverzitetsko obrazovanje, između ostalog. Ova poboljšanja mogu unaprediti rezultate opštine na [opštinskom grantu za učinak](#), što može rezultirati povećanjem budžeta za opštinu.

Radujemo se sastanku na kojem ćemo razgovarati o ovim preporukama i pružiti dodatne dokaze koji ih podržavaju, zasnovane na našem istraživanju, ako bude potrebno. Takođe, radujemo se vašem odgovoru o tome koje od navedenih preporuka planirate da primenite.

S poštovanjem,

Igballe Rogova
Izvršna direktorka
Mreža žena Kosova

